

ANMELDELSE DANNEELSE 14. dec. 2021 | kl. 13:23

Sidste chance - hvis vi er heldige ...

Af: Mikkel Nordvig

Hvis der fandtes en pris for Årets Dystopiske Fagbog, var "Sidste chance" sikret en podieplads. Ganske vist er bogen ved selve sin eksistens et tegn på, at dannelse findes på tænkningens landkort, men dannelsestabet er bogens røde tråd.

Fakta

Titel

Sidste chance

Pris

250

Sider

328

Titlen lover, at vi stadig kan nå at rette dannelsesskuden op, men man fornemmer, at en stor del af skribenterne ser den sidste chance som en ret lille en af slagsen.

16 artikler af lige så mange kloge folk er, hvad de tre redaktører Svend Brinkmann, Thomas Aastrup Rømer og Lene Tanggaard har samlet til læserne. Ud over redaktørernes egne bidrag møder man et mangeartet udvalg af meningsdannere - Marianne Stidsen, Knud Romer, Henrik Jensen, Lea Korsgaard med flere.

Bogen er inddelt i to sektioner, en med teoretiske og filosofiske tekster og en, hvor praktiske og poetiske vinkler får plads. Første del er krævende, for sprog og begreber kommer fra den avancerede, faglige værktøjskasse, så her skal de fleste af os afsætte god tid. I del to er niveauet stadig højt på indholdssiden, men teksterne er lettere tilgængelige.

Det bliver for omfattende at gennemgå alle seksten artikler, så jeg vil fremhæve en lille buket: Svend Brinkmann er jo lidt af en stjerne, og hans tekst om dannelse og tænkning demonstrerer fint hvorfor: Han skriver med en fascinerende lethed om akademiske emner og sætter udviklende tanker i gang hos læseren. Brinkmann går i rette med ideen om, at vi tænker for meget og lever for lidt, og redegør glimrende for, at det forholder sig netop omvendt. Både hos ham og hos flere af de andre skribenter fylder Hannah Arendt og Martin Heidegger en del, men vi kommer også forbi antikken. Forfriskende åndfuld og intellektuelt berigende.

Marianne Stidsen, Niels Jakob Pasgaard og Thomas Aastrup Rømer er også værd at fremhæve fra bogens første del. Værdirelativisme, digitalisering og instrumentalisering er gennemgående emner og tilskrives meget af ansvaret for det dannelsesstab, alle er enige om har fundet sted gennem en årrække.

Del to byder også på mange begavede iagttagelser. Merete Riisager, Lea Korsgaard, Henrik Jensen og Kåre Egholm Pedersen har alle yderst læseværdige indlæg - men juvelen i samlingen leveres af Mette Frederiksen (læreren, ikke statsministeren). Frederiksen flytter ubesværet blikket mellem de store linjer og det nære, og man fornemmer en prisværdig samklang mellem hendes undervisningspraksis og syn på liv, dannelse og børn. Som lærer vil man klappe i hænderne af den konkrete inspiration til umiddelbar omplantning til eget klasseværelse, og enhver læser vil kunne begribe, at de elever, der havde et forløb om Carl Nielsen med denne lærer, fik undervisning af fornemste art og dannelse, så det stod dem om ørerne.

Paradoksalt nok må en enkelt artikel fremhæves som læseværdig, fordi forfatteren, Carolina Magdalene Maier, skyder helt forbi skiven og rammer sig selv i nakken. Teksten hedder "Politikkens dannelse", og den beviser sætning for sætning, at Maier selv fuldstændig mangler denne dannelse. Artiklen er ikke særlig god, men interessant, for hvis ikke engang en forhenværende politiker, der mener sig i stand til at definere en dannelsesnorm for politikere generelt, kan leve op til den, så er der ikke noget at sige til, at politikerlede er allestedsnærværende.

Et eksempel på Maiers udannede opførsel er, når hun fremhæver, at det ikke nytter, "at politikere fremkommer med postulater i deres beskrivelse af virkeligheden". Derefter bruger hun en halv side på at postulere, at indvandrerkritiske politikere ofte ikke tager udgangspunkt i virkeligheden, når de præsenterer de politiske anskuelser, Maier selv er uenig i. I et andet afsnit beskriver Maier sin egen skandalesag med et stort forbrug af flyrejser, selvom hendes parti slog på tromme for, at danskerne skulle flyve mindre af hensyn til klimaet. I en samtale om dannelse kunne sådan en sag give anledning til spændende overvejelser og indsigter. I stedet forklarer Maier modstræbende, at hun havde gjort sig skyldig i hyklery, men - skynder hun sig at fortsætte - vi er jo *alle sammen* hyklere. Hun peger på forældre, der skælder deres børn ud, og folk, der knalder udenom, og minder om, at

adskillige danske politikere taler for folkeskolen, men sender egne børn i privatskoler. Det er udannet og utiltalende at relativisere egen skyld ved at fremhæve andres. Især det lille greb med at gå fra det ukonkrete til at minde os om specifikke politikeres fadæser er klamt.

Bogen giver flere panderynker end forhåbninger. Jeg er uenig i nogle af dens antagelser, men jeg har fået samlet mange diffuse tanker om emnet på en god måde. Jeg vil anbefale, at man afsætter tiden og pudser læsebrillen, for "Sidste chance" er en vigtig bog, man bliver klogere af at læse.

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk